

NIEUWS

Het riool wordt leidraad bij het volgen van het coronavirus

Morgen doet het kabinet uit de doeken hoe Nederland op wat langere termijn zal omgaan met het coronavirus. Terughoudend, is het idee, met vooral veel speurwerk op de achtergrond. Een sleutelrol is daarbij weggelegd voor metingen in het riool. Maar komen bestuurders wel in actie, als het rommelt, daar beneden?

Maarten Keulemans 31 maart 2022, 22:03

Bij de rioolwaterzuivering in Utrecht worden monsters genomen voor coronaonderzoek. Beeld Raymond Rutting / de Volkskrant

In een gang waar tot voor kort de afdeling inkoop van het RIVM kantoor hield, trekt onderzoeker Willemijn Lodder een enorme koelkastdeur open. Dit is het nou, vertelt ze met een weids gebaar naar de duizenden plastic flacons die in een soort melkkratten langs de muren staan opgestapeld. De vloeibare grondstof, die straks het fundament zal vormen onder het coronabeleid.

Lodder pakt een potje met een blauw dekseltje uit de schappen, wiebelt ermee en kijkt haast liefdevol naar de troebele vloeistof daarbinnen. Er dwarrelen kleine stukjes in. 'Een halve liter per potje. Recht uit het riool', zegt Lodder. 'Elke ochtend komt de koerier ze hier brengen.'

Nu de coronacrisis op zijn einde loopt en het leven weer wat normaler wordt, is het tijd voor de volgende fase: leven met het virus. Minister Kuipers zal daarbij een beroep doen op het gezond verstand van de burger, is de verwachting: test jezelf, pas op bij klachten, blijf vaccineren. Maar intussen zal men ook zicht moeten houden op het virus, zeker als straks de teststraten verdwijnen.

'Veel mensen denken dat het voorbij is, dat het virus steeds onschuldiger wordt', zegt molecuulair bioloog en afdelingshoofd Ana Maria de Roda Husman (RIVM, Universiteit Utrecht). 'Maar dat is een fabeltje, nergens op gebaseerd. Een volgende variant zou toch weer kunnen leiden tot meer opnames en meer verspreiding. Je wilt dus wel een vinger aan de pols houden.'

Zorgorganisatie Nivel zal daartoe meer huisartsen vragen wattenstaafstests af te nemen bij patiënten die langskomen met neus- en keelklachten, een methode waarmee het Nivel ook griep en andere luchtwegvirussen volgt. Het RIVM vertienvoudigt intussen het aantal Nederlanders dat deelneemt aan de 'infectierader', een steekproef van burgers die hun gezondheidsklachten bijhouden en zo nodig een test doen.

Chemische vishengeltjes

Maar het fundament, de basis waarop het geheel rust, zijn de potjes met hun onzalige inhoud uit de koelcel. Twaalfhonderd potjes rioolwater per week brengt de koerier sinds een halfjaar hier in Bilthoven langs: vier bemonsteringen voor elk van de ruim driehonderd rioolwaterzuiveringsinstallaties die ons land telt. Daarna doorzoeken de witte jassen in de laboratoria rondom de koelcel de rioolmonsters op restjes coronavirus.

Wie corona heeft, hoest het virus niet alleen uit. De helft van de mensen scheidt het virus ook uit via de darmen, zodat het in het riool komt. Daar valt het virus uit elkaar waarmee het ongevaarlijk wordt. Maar restjes erfelijk materiaal blijven wel degelijk traceerbaar, door ernaar te vissen met chemische vishengeltjes waaraan karakteristieke stukjes coronavirus blijven plakken. Zo valt af te lezen hoeveel virus er ruwweg rondgaat in de gemeenten rondom de zuiveringsinstallatie in kwestie.

Minpunt: je weet dan nog niet precies waar het virus rondgaat en wie er in quarantaine moet, erkent De Roda Husman. 'De volgende stap is dat de cijfers per GGD worden besproken. Als we bijvoorbeeld op een bepaalde plek een alarmerende heropleving zien, kan dat aanleiding zijn om bijvoorbeeld toch weer lokaal een testlocatie in te richten, of mensen extra alert te maken op vaccinatie.'

Maar het kan er natuurlijk ook op uitdraaien dat de bestuurders niets doen, zoals gebeurde eind september 2020. Ook toen zag de rioolgroep het virus in het riool alweer aanzwellen, maar stelde het kabinet het nemen van stevige maatregelen uit.

Een puzzel

Het wordt 'even wennen', erkent De Roda Husman. Voor nogal wat epidemiologen, gewend om te rekenen met harde cijfers en aantallen patiënten, is rioolonderzoek toch een beetje zoiets als aurareading: vaag, iets met gekleurde vlekken op de landkaart, wat kun je ermee? 'Aan ons de taak om dat te duiden', zegt De Roda Husman.

'Je moet het vooral zien als een puzzel, met stukjes die elkaar aanvullen', zegt programmamanager Janneke Verheijen. 'En het rioolwateronderzoek is een van de puzzelstukjes: je kunt er ervaringen heel vroeg mee op het spoor komen.' Voordeel is bovendien dat onderzoekers er ook nieuwe varianten snel mee kan opmerken, simpel gezegd door een wat andere chemische vishengel in te zetten.

Op de grijze deur die toegang geeft tot de rioolafdeling hebben RIVM-medewerkers vast een geïmproviseerd logo geplakt. Nationale Rioolwater Surveillance, staat er in statige, met knip- en plakwerk gemaakte letters. Een jonge laborant – 'Ze werkt hier pas twee dagen, laat haar naam maar uit de krant', zegt Lodder – schroeft een van de potjes open, roert de vloeistof om, en steekt er een sensor in, voor een controlemeting.

'We hebben hier gelukkig veiligheidskasten met afzuiging', zegt Verheijen. 'Anders zou het hier op de afdeling wel anders ruiken.'

Lees ook

Coronavarianten met onbekende stekeltjes ontdekt in het riool van New York

Recordbesmettingen en rioolwatermetingen laten zien: het virus is overal

Drugsgebruik vooral in Amsterdam gedaald tijdens lockdown

MEER OVER GEZONDHEID ZIEKTEN RIVM RODA HUSMAN ANA MARIA BILTHOVEN GGD JANNEKE VERHEIJEN MAARTEN KEULEMANS

Nieuws & Achtergrond

NIEUWS

MEER >

Bouwplan mens eindelijk compleet (en dat brengt meteen al verrassingen aan het licht)

Live: Rusland breidt sancties tegen westerse leiders uit • Oekraïners moeten toch asielprocedure in

Hockeybond was door succes blind voor onveilig klimaat bij vrouwenploeg

Kolencentrale Onyx op Maasvlakte toch niet dicht, klimaatminister Jetten is 'zeer teleurgesteld'

REPORTAGE

De opmars van Jean-Luc Mélenchon, de linkse anti-Macron, kan Franse verkiezingen opschudden

BERICHT UIT MOSKOU

'De waardevolste les van mijn opa: oorlog is smeriger dan wat ook ter wereld'

BEST GELEZEN

MEER >

1 Daar is-ie dan toch, de nieuwe Pensioenwet: wat verandert er voor u?

2 'Wittebroodsweken' lijken voorbij, eerste Oekraïense vluchtelingen nemen alweer afscheid van gastgezin

VACATURE

De Volkskrant zoekt een freelance correspondent in Afrika

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?

Tip hier onze journalisten

Algemeen

Contact met de redactie
Contact met de klantenservice
Privacystatement
Abonnementsvoorwaarden
Gebruiksvoorwaarden
Cookiebeleid
Cookie-instellingen
Auteursrecht
Colofon

Service

Klantenservice
Mijn account
Vakantieservice
Adverteren
Losse verkoop

Meer de Volkskrant

Abonneren
Nieuwsbrieven
Digitale krant
Webwinkel
Puzzels
RSS-feeds
Facebook
Twitter
Android apps
iOS apps

Navigeer

Columnisten
Recensies
De Volkskeuken
Archief

